

2023

flexsecurity
pensioen

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

Voorwoord

Stichting Pensioenfonds Flexsecurity (Flexsecurity) wil dat zijn beleggingen bijdragen aan een duurzame samenleving. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (**MVB**) is voor ons daarom al geruime tijd een vanzelfsprekendheid. Wij houden in ons beleggingsbeleid rekening met mens, milieu en maatschappij en willen aansluiten bij de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Bij het bepalen van onze duurzaamheidsdoelen, hebben we onze deelnemers gevraagd naar wat zij belangrijk vinden. Hieruit blijkt dat alle drie de deelgebieden (milieu, sociaal en governance) binnen **ESG** als belangrijk beschouwd worden.

Steeds duurzamer

Voor u ligt het jaarverslag van Flexsecurity over maatschappelijk verantwoord beleggen, dat zoals gebruikelijk terugkijkt op 2023 en vooruitblik op wat komen gaat in 2024. We zijn al goed op weg, maar we zien ook dat er nog genoeg te doen is.

We startten in 2020 met het meten van de CO₂-uitstoot van onze beleggingen. Vanaf 2020 hebben we mooie stappen kunnen zetten die hebben geresulteerd in een daling van CO₂-uitstoot van ongeveer 70%. Daarmee komen we onder het niveau van de doelstellingen van het wereldwijde klimaatakkoord.

Om onze duurzame doelstellingen waar te maken spreken wij de bedrijven waarin wij beleggen ook aan op hun maatschappelijk verantwoordelijkheid. Zo willen wij positieve veranderingen teweeg brengen. Bedrijven die niet voldoen aan onze normen en daar ook geen stappen toe zetten sluiten wij uit. In dit MVB-jaarverslag kunt u daar over lezen.

Volg Flexsecurity bij de stappen die het al heeft gezet om maatschappelijk verantwoord te beleggen en bij de stappen die we de komende jaren nog gaan zetten.

*In het MVB-jaarverslag staat geregeld met dikgedrukte letters een **definitie** aangegeven. Klik hier op indien je meer wil weten over wat de definitie betekent.*

Inhoudsopgave

1 | KERNPUNTEN & VOORUITBLIK

Kernpunten 2023

Broeikasgasreductie

24%

minder broeikasgasemissie (scope 1 & 2) vergeleken met de benchmark.

Bijdrage aan de duurzame ontwikkeldoelen waar we ons op focussen **bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille**

€ 171 miljoen
positieve bijdrage

€ 109 miljoen
negatieve bijdrage

Best-in-class beleggen

14%

van de externe vermogensbeheerders waar we in beleggen hanteert een **best-in-class** methodiek.

Actief eigenaarschap

84%

van de externe vermogensbeheerders waar we in beleggen doet aan actief eigenaarschap.

€ 555 miljoen

beheerd vermogen. In de **bijlage IV** is een volledig overzicht van de beleggingen opgenomen.

Screening & uitsluitingen

Controversiële wapens

Tabak

Schenders van UN Global Compact principes & OESO-richtlijnen + Ondernemingen met een ESG-rating op niveau CCC

Kolen en Olie uit teerzanden

....Hier willen wij niet in beleggen!

Ontwikkelingen 2023

Deelnemersonderzoek

Draagvlak voor het beleid wordt steeds belangrijker. Daarom onderzoeken we regelmatig de mening van de deelnemers over MVB aan de hand van een deelnemersonderzoek. In juli 2023 hebben we weer een deelnemersonderzoek inzake MVB uitgevoerd.

MVB-beleid

In 2023 hebben we een nieuw MVB-beleid vastgesteld waarin we de resultaten van het deelnemersonderzoek hebben meegenomen. In het MVB-beleid hebben we een missie, overtuigingen, doelstellingen en een ambitie uitgesproken. Daarnaast hebben we thema's benoemd die prioriteit krijgen binnen het beleid. Hierover wordt later in dit verslag meer uitleg gegeven. Net als de instrumenten die we gebruiken later in dit verslag worden toegelicht.

Aandelen

Binnen aandelen ontwikkelde landen beleggen we deels middels een best-in-class aanpak waarbij belegd wordt in de 50% bedrijven per sector met de hoogste ESG-rating. Bovendien wordt meer belegd in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan een aantal door het beleggingsfonds gekozen thema's en SDG's. Het betreft SDG 3 (Goede gezondheid en Welzijn), 7 (Betaalbare en duurzame energie) en SDG 13 (Klimaatactie). Om klimaatrisico te beheersen en de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille te reduceren sluit het beleggingsfonds bovendien de grootste 20% vervuilers uit.

Voor aandelen opkomende markten wordt ook gedeeltelijk belegd in een beleggingsfonds met een best-in-class aanpak waarbij in de 50% bedrijven per sector met de hoogste ESG rating wordt belegd.

Beide aandelen invullingen hebben we in 2023 geëvalueerd of te zien of deze voldoen aan de verwachtingen en welke winst op het gebied van duurzaamheid dit heeft opgeleverd. De conclusie is dat we de keuze voor aandelen ontwikkelde landen in 2024 nog verder gaan evalueren; welke aspecten hebben de verwachte toegevoegde waarde geleverd en waar willen we aanscherpen of bijsturen? Voor de opkomende landen beleggingen vinden we de keuze nog goed bij het pensioenfonds passen. Wel hebben we besloten de te verlagen vanwege onder andere de ESG-risico's.

Aandelen ontwikkelde landen in kleine bedrijven

We beleggen een kleine deel van de portefeuille in aandelen van kleine bedrijven. Tot 2023 deden we dit in alle kleine Europese bedrijven in de marktindex. Het afgelopen jaar hebben we ervoor gekozen wereldwijd in kleine bedrijven te gaan beleggen en daarbij ook rekening te houden met duurzaamheid. Er moet minimaal voldaan worden aan onze uitsluitingscriteria en daarnaast is de CO₂e-uitstoot fors lager dan de marktindex.

Obligaties

Binnen de categorie bedrijfsobligaties beleggen we ook gedeeltelijk middels een best-in-class beleid. Ook deze aanpak hebben we geëvalueerd en in 2024 zullen we verder onderzoeken hoe we deze categorie nog meer in lijn kunnen brengen met ons MVB-beleid.

In de categorie staatsobligaties beleggen we een deel in **groene obligaties**. Er wordt niet langer belegd in obligaties van opkomende landen daar deze te hoge ESG-risico's met zich meebrengen.

Stappen van de risicobeheercyclus duurzaamheidsrisico's

1. Opstellen longlist risico's. Als eerste identificeren wij de ESG-risico's op basis van meerdere externe bronnen (zoals MSCI en SFDR). Vervolgens stellen wij op basis van het bestaande Integraal Risicobeleid de risicobereidheid vast. Voor ieder risico maken we de impact van dat risico op de beleggingsportefeuille inzichtelijk en beoordelen we de materialiteit daarvan;

2. Opstellen shortlist risico's. Voor de ESG-risico's die als materieel worden gezien hanteren wij indicatoren waarmee we het risico vóór en na beheersing daarvan meten en beoordelen op basis van ons eigen MVB-beleid;

3. Opstellen en monitoren belangrijkste risico's. We besteden de meeste aandacht aan de belangrijkste risico's, die uit de prioritering naar voren komen.

Doorlopen van beheercyclus duurzaamheidsrisico's

Het afgelopen jaar hebben wij het ESG-risicomanagementproces in drie stappen doorlopen aan de hand van de adviezen van De Nederlandsche Bank (DNB). In 2024 hebben we dit geïntegreerd in het gehele risicomanagementbeleid.

Duurzame wet- en regelgeving: SFDR

De pensioenregeling is een artikel 8 ('een product dat ESG promoot') pensioenregeling. Het afgelopen jaar hebben we de laatste stappen gezet in de naleving van de in 2022 geïntroduceerde SFDR wet- en regelgeving. We hebben, naast ons reguliere jaarverslag, verantwoording afgelegd over de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille. Dit blijven we de komende jaren ook doen.

Vooruitblik 2024

De wereld staat voor een groot aantal uitdagingen op het gebied van milieu, maatschappij en politiek. De verwachtingen van de maatschappij, toezichthouders en pensioenfondsen ten aanzien van MVB groeien. We zetten ons in om op de lange termijn mee te groeien met deze verwachtingen. Dat doen we terwijl we tegelijkertijd oog houden voor het behalen van positieve financiële beleggingsresultaten.

De realisatie van onze MVB-doelstellingen

De realisatie van onze MVB-doelstellingen monitoren we periodiek en we sturen bij indien nodig. De voortgang van de gekozen thema's meten we o.a. middels de netto SDG-impactscore waarover we jaarlijks rapporteren in het MVB-jaarverslag (zie verderop in het verslag).

Meer inzicht in klimaatprestaties

We streven ernaar om in 2024 via onze fiduciair vermogensbeheerder het inzicht in de klimaatprestaties van onze beleggingen te vergroten door de gerapporteerde CO₂-uitstoot uit te breiden met zogenaamde scope 3-emissies. Scope 3 verwijst naar de indirecte emissies die voortvloeien uit de waardeketen van een organisatie, inclusief de emissies van leveranciers, klanten en eindgebruikers. Door de gerapporteerde CO₂-uitstoot uit te breiden met scope 3 kunnen we een vollediger beeld krijgen van de klimaatimpact van onze beleggingen.

Daarnaast streven we ernaar om 2024 via onze fiduciair vermogensbeheerder data toe te voegen voor een aantal categorieën waarvan we nog niet over MVB-informatie beschikken, zoals staatsobligaties. Het toevoegen van deze categorie aan het overzicht met klimaatprestaties stelt ons in staat om ook de klimaatimpact van overheidsfinanciering mee te nemen in onze beleggingsbeslissingen.

Dit betekent niet direct dat we scope 3-informatie direct integreren in onze beleggingen. We zien dat de databeschikbaarheid nog beperkt is om goed op te kunnen sturen. Per categorie beoordelen we of de data van voldoende kwaliteit is.

Meerjarenplan

We hebben een meerjarenplan opgesteld voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Zo zullen we in 2024 van start gegaan met een eerste verdieping in biodiversiteit. Dit met als doel om eventueel een beleidskader voor biodiversiteit op te stellen, als aanvulling op het klimaatkader dat we al eerder hadden geformuleerd.

1 | Kernpunten &
voortuitblik

2 | **Onze MVB
overtuigingen & aanpak**

3 | Sturen op
broeikasgasreductie

4 | Sturen op
duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie &
actief eigenaarschap

6 | Screening &
uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

2 | ONZE MVB OVERTUIGINGEN & AANPAK

Onze MVB overtuigingen & aanpak

MVB overtuigingen

Het MVB-beleid van Flexsecurity ligt in het verlengde van de beleggingsdoelstellingen die het Fonds heeft geformuleerd. Deze zijn gericht op het behalen een stabiel en maximaal rendement op de lange termijn tegen een aanvaardbaar risico. Waar mogelijk wordt het fondsvermogen ingezet om een bijdrage te leveren aan milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur, zonder dat dit ten koste gaat van de beleggingsdoelstelling. Hierbij worden alle drie deelgebieden binnen **ESG** als even belangrijk beschouwd.

Naar aanleiding van het deelnemersonderzoek en in afstemming met de werkgever en het verantwoordingsorgaan is besloten de volgende **SDG's** specifieke aandacht te geven:

- SDG 3: Goede Gezondheid & welzijn;
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie;
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei;
- SDG 13: Klimaatactie.

Daarnaast hebben we als thema het bevorderen van goed ondernemingsbestuur. Een uitgebreide toelichting waarom wij deze standpunten belangrijk vinden en hoe de interne organisatie rondom MVB is georganiseerd is te vinden in het **MVB-beleid**.

MVB risicobeheercyclus

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de **beleggingscyclus**. We houden hierbij rekening met

duurzaamheidsrisico's, waaronder financiële, reputationele en operationele risico's. Deze risico's worden nauwkeurig geëvalueerd en beheerd tijdens elke fase van de **risicobeheercyclus**.

Op basis van de geïdentificeerde risico's, maakt Flexsecurity gerichte beleggingskeuzes. Het streven is om te investeren in lijn met de MVB-doelstellingen en de risicotolerantie. Dit met zo min mogelijk concessies op belangrijke beleggingsaspecten zoals rendement en diversificatie. Een verdere toelichting op de risicobeheercyclus van Flexsecurity staat beschreven in het MVB-beleid.

MVB-instrumenten om onze duurzaamheidsdoelstellingen te behalen

Om onze MVB-doelstellingen te behalen maken we gebruik van de volgende instrumenten.

Sturen op duurzaamheidsthema's

Flexsecurity wil beleggen in oplossingen die positief bijdragen aan de duurzaamheidsthema's die het heeft gekozen. Dit doet het door zich te richten op beleggingen die bijdragen aan de door het Fonds gekozen SDG's. Bij het selecteren van deze beleggingen kijkt het Fonds naar de volgende criteria:

- De belegging draagt bij aan verdere verduurzaming van de portefeuille en de MVB doelen van het Fonds;
- De belegging resulteert niet in een verslechtering van het risico/rendementsprofiel; en
- De belegging past binnen het risicobeheer van Flexsecurity.

Daarnaast willen we voorkomen dat onze beleggingen negatieve impact hebben op verschillende duurzame onderwerpen. Wij

houden daar rekening mee in de selectie van beleggingen en monitoren dit regelmatig.

MVB-integratie

In het gehele beleggingsproces van het fonds nemen we MVB aspecten mee. Bij het selecteren van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen houdt Flexsecurity dan ook rekening met hoe zij duurzaamheid in hun beleggingsproces integreren. Het is belangrijk dat duurzaamheid een geïntegreerd onderdeel is van de aanpak van deze partijen. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken of de beleggingsfondsen = een **best-in-class** methode hanteren, gebruikmaken van **duurzame benchmarks** of een CO₂e-reductiepad volgen en of onze duurzaamheidsthema's voldoende aandacht krijgen.

Actief aandeelhouderschap

Dialog We voeren via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met bedrijven en externe managers om de klimaatverandering onder de aandacht te brengen en de algemene standaarden binnen een bedrijfstak of keten te verbeteren. Voor sommige dialogen werkt de fiduciair vermogensbeheerder samen met andere partijen (bijvoorbeeld **Platform Living Wage Financials** en **Climate 100+**).

Stemrecht We oefenen ons stemrecht via de fiduciair vermogensbeheerder of externe manager uit om duidelijk te maken wat wij vinden van de manier waarop ondernemingen in onze portefeuilles met MVB-kwesties omgaan.

Class Actions Als actieve aandeelhouder komen we samen met andere beleggers in actie bij (vermoeden van) wanbestuur, zoals fraude, corruptie en omkoping binnen een bedrijf. Voor **class actions** hebben we de vermogensbeheerders dan wel de fiduciaire vermogensbeheerder gedelegeerd om hier vervolg op te geven. Deze partijen hanteren een beleid dat gericht is op het bieden van herstel en/of verhaal aan benadeelden, erop gericht is om de governance van de betreffende onderneming te verbeteren en om belangenconflicten te beheersen. Dit wordt door ons vastgesteld bij de managerselectie.

Screening

De bedrijven waarin we beleggen moeten voldoen aan de Global Compact Principles (**UNGCP**) en de OESO-richtlijnen. Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Verenigde Naties en hebben betrekking op het naleven van kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en (anti-)corruptie. Indien we constateren dat een van onze (sub)portefeuilles direct belegt in bedrijven die handelen in strijd met deze principes, gaan we via onze fiduciaire vermogensbeheerder in dialoog met deze bedrijven. Daarnaast screent de fiduciair vermogensbeheerder ook op onze andere uitsluitingscriteria (zie onderstaand).

Uitsluitingen

Wij willen alleen beleggen in bedrijven en/of landen die voldoen aan de MVB-overtuigingen van Flexsecurity. Daarom sluiten we bedrijven uit die de grootste negatieve impact hebben op het klimaat binnen hun sector (zoals kolen en teerzand). Daarnaast worden bedrijven en landen uitgesloten die betrokken zijn bij ernstige schendingen van mensenrechten en andere ethische criteria, tabak en controversiële wapens..

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | Onze MVB overtuigingen & aanpak

3 | **Sturen op duurzaamheidsthema's**

4 | Sturen op broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

3 | STUREN OP DUURZAAMHEIDS THEMA'S

Sturen op duurzaamheidsthema's

Voor beleggingen op de beurs kijkt het Fonds naar de positieve en negatieve bijdrage van de beleggingen op de volgende SDG's:

- SDG 3: Goede Gezondheid & welzijn;
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie;
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei;
- SDG 13: Klimaatactie.

Daarnaast hebben we als thema het bevorderen van goed ondernemingsbestuur.

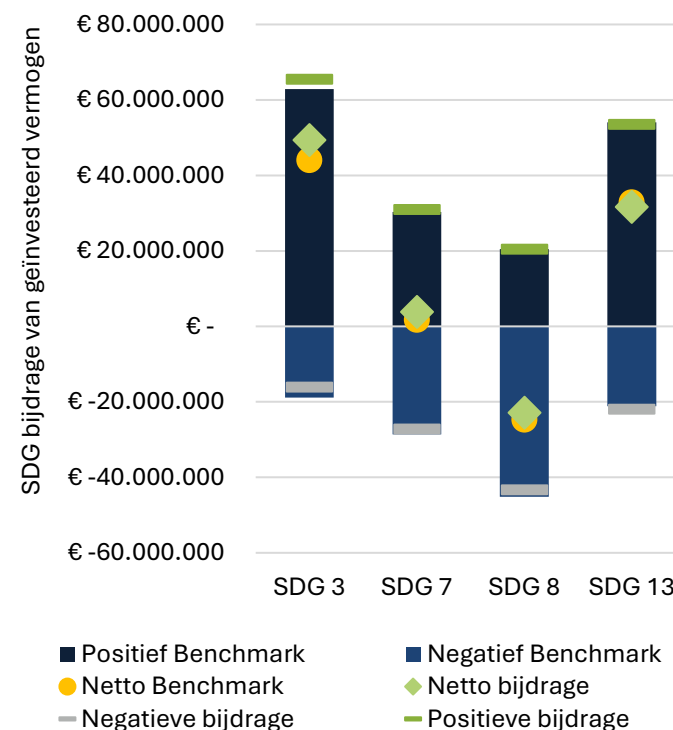
Voor de alternatieve beleggingen zoals Hypotheken, Niet-genoteerd vastgoed en Onderhandse leningen kijken we naar andere indicatoren, passend bij de duurzaamheidsthema's van het Fonds.

SDG-bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille

In de beursgenoteerde portefeuille worden alle beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed beoordeeld op hun **SDG-bijdrage**. De grafiek aan de rechterkant laat zien welke positieve en negatieve bijdrage de beursgenoteerde portefeuille van Flexsecurity heeft op bovenstaande focus-SDG's.

In totaal heeft de beursgenoteerde portefeuille een netto bijdrage op de focus SDG's geleverd van € 62 miljoen.

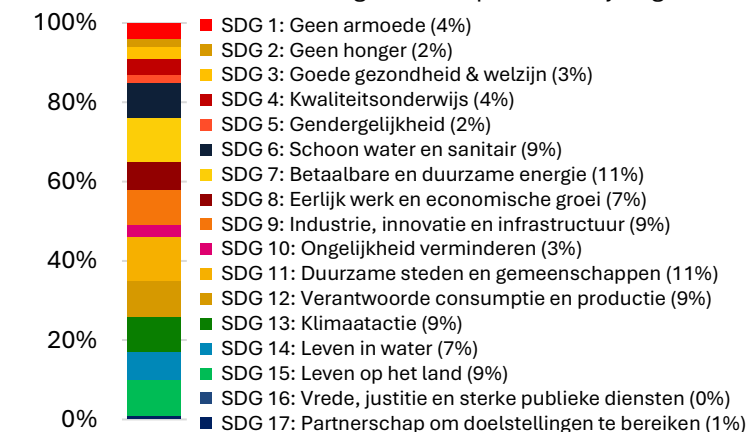
Hoewel onze beleggingen netto een positieve bijdrage leveren aan de focus SDG's, benadrukt de hoeveelheid negatieve bijdrage het belang van verdere verduurzaming binnen onze portefeuille.

Groene staatsobligaties voor een positieve bijdrage aan het klimaat

Een deel van de beleggingsportefeuille is belegd in staatsobligaties van stabiele landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk. Het geldt dat deze landen ophalen met deze staatsobligaties kan in principe voor alle doeleinden worden gebruikt. Echter, in het geval van een **groene obligatie**, mag de opbrengst van de obligatie uitsluitend worden gebruikt om specifieke duurzame milieuprojecten te financieren. Op dezelfde wijze zijn er ook **sociale** en **duurzame obligaties**.

Flexsecurity belegt in dergelijke staatsobligaties. Per eind 2023 was circa 18% van ons staatsobligatiemandaat belegd in groene, sociale of duurzame obligaties. Onderstaande grafiek toont aan op welke SDG's deze staatsobligaties een positieve bijdrage leveren.

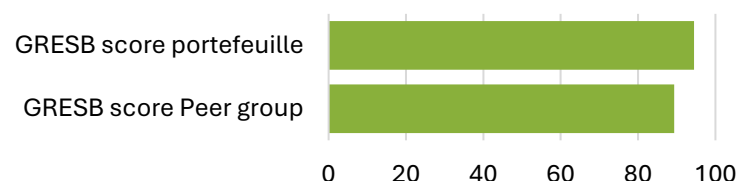

Verduurzamen van vastgoed

De vastgoedsector is de afgelopen jaren steeds meer gericht op duurzaamheid. Gebouwen worden energie-efficiënter gemaakt met slimme technologieën en er is aandacht voor CO₂-reductie. Duurzame energiebronnen worden geïntegreerd in gebouwen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een milieuvriendelijkere en toekomstbestendige vastgoedsector, met economische voordelen voor eigenaren en gebruikers.

Naast klimaatgerelateerde aspecten richt de vastgoedsector zich steeds meer op sociale aspecten van MVB. Er is aandacht voor het creëren van inclusieve gemeenschappen, betaalbaar wonen, toegankelijkheid voor mensen met een beperking en het stimuleren van lokale werkgelegenheid. Dit draagt bij aan een sociaal verantwoorde en gezonde samenleving.

Bij het selecteren van vastgoedfondsen houdt Flexsecurity rekening met deze duurzaamheidsaspecten. Flexsecurity richt zich met name op duurzaamheidsscores zoals de Global Real Estate Sustainability Benchmark (**GRESB**).

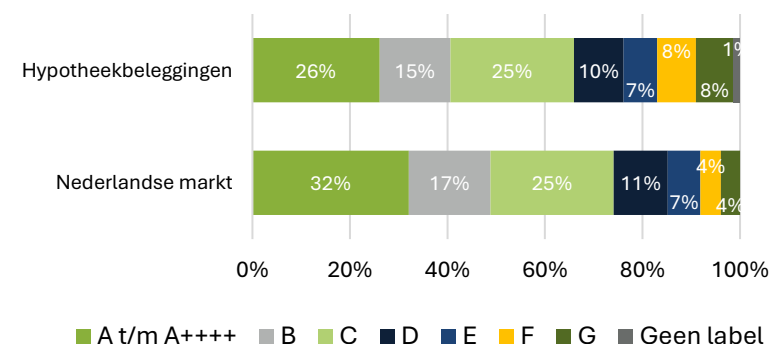
Gemiddeld hebben de niet-genoteerde vastgoedbeleggingen in de portefeuille een GRESB score van 94. Dit is hoger dan vergelijkbare vastgoedfondsen (89).

Focus op klimaat binnen hypotheek

Flexsecurity belegt ook in Nederlandse hypotheekfondsen. Flexsecurity vindt het belangrijk om ook via deze beleggingen een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van **duurzaamheidsdepots**. Flexsecurity let erop dat deze depots actief worden aangeboden. Ook is het wenselijk als hypotheekbeheerders tools aanbieden aan hun klanten om hen te helpen bij het verduurzamen van hun huis, zoals kosten-baten analyses voor duurzame investeringen en hulp bij het vinden van geschikte aannemers en installateurs.

Een belangrijke metriek waarop de duurzaamheid van een hypotheekbeheerder wordt gemeten is het energielabel van de woningen waaraan de hypotheek is gekoppeld. Onderstaande grafiek toont de energielabelverhouding van de portefeuille ten opzichte van de brede Nederlandse markt. Hieruit valt te concluderen dat onze hypotheekbeleggingen minder duurzaam zijn vergeleken met de Nederlandse markt. Op dit moment spreken we via de fiduciair vermogensbeheerder veel met de externe hypotheekbeheerders over wat zij kunnen doen op het gebied van duurzaamheid. Op dit vlak worden geleidelijk verdere stappen gezet.

Energielabelverhouding portefeuille vs. de Nederlandse markt

Duurzaamheid binnen directe leningen

Het Fonds belegt in directe onderhandse leningen (**Direct Lending**) met behulp van gespecialiseerde vermogensbeheerders.

Binnen de categorie spelen duurzaamheidsaspecten een belangrijke rol. De Direct Lending pool beheerder onderzoekt of een aanvraag voor een lening mogelijk afgewezen moet worden vanwege duurzaamheidsrisico's, of dat de positieve bijdrage op een van onze duurzaamheidsthema's juist een extra reden is om de lening aan te gaan.

Als onderdeel van de leenvoorwaarden worden steeds vaker concrete afspraken over duurzaamheidsdoelstellingen gemaakt. Deze zijn ontworpen om bedrijven te stimuleren om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren op vooraf vastgestelde doelstellingen.

Om bedrijven te stimuleren deze doelstellingen te halen, bieden Direct Lending beheerders hun kredietnemers financiële prikkels in de vorm van een korting op de rentelast. Als een portefeuillebedrijf voldoet aan de afgesproken duurzaamheidsdoelstellingen, kan de te betalen rente bijvoorbeeld met 0,05% of 0,10% dalen.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | Onze MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op duurzaamheidsthema's

4 | Sturen op broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

4 | STUREN OP BROEIKASGAS REDUCTIE

Sturen op het tegengaan van klimaatverandering

Flexsecurity streeft ernaar om voldoende bijdrage te leveren aan SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) & SDG 13 (Klimaatactie). Hiervoor kijkt het fonds onder andere naar **het Klimaatakkoord van Parijs** om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen (CO₂e) wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken.

Flexsecurity richt zich op drie hoofdzaken:

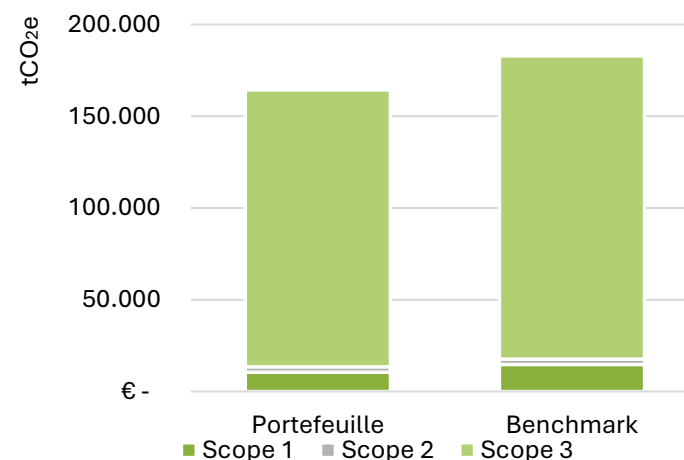
- Bijdrage aan SDG 7 & 13 o.a. middels het reduceren van de **CO₂e** in de portefeuille;
- Inzicht hebben in de blootstelling naar mogelijke '**stranded assets**'; en
- Het vermijden van beleggingen in CO₂e-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen en teerzandolie.

De onderstaande tabel en rechter figuur tonen de emissie van bedrijven in de beursgenoteerde beleggingsportefeuille gedurende 2023 en laten zien hoe de portefeuille heeft gepresteerd ten opzichte van de brede markt (benchmark). De benchmark is samengesteld uit beleggingen gebaseerd op onze portefeuilleallocaties, maar zonder integratie van duurzaamheid.

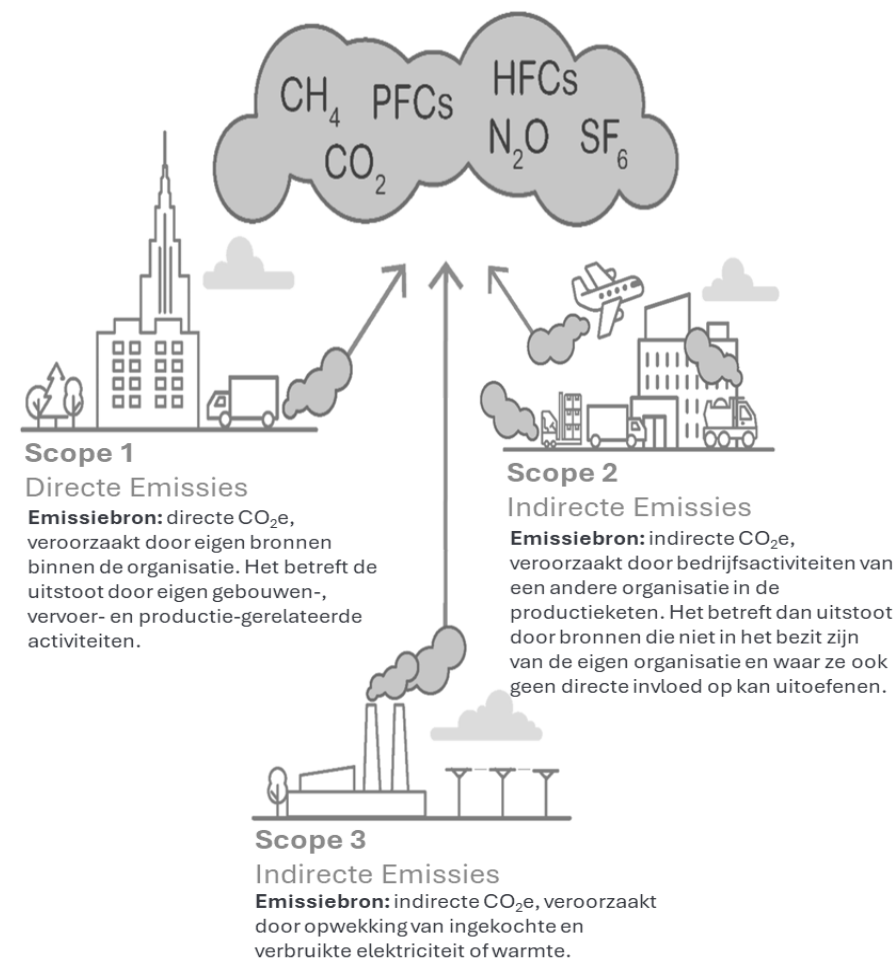
	TRANSPARANTIE BEDRIJVEN	EMISSIE (ton CO ₂ e)		RELATIEVE CO ₂ e VOETAFDruk
	Aantal / weging	Scope 1&2	Incl. scope 3	Per euro mln. geïnvesteerd
Portefeuille 2023	97.0% / 99.0%	13,458	164,374	44
Benchmark 2023	96.0% / 99.0%	17,640	182,753	58
Vershil		-24%	-10%	-24%
Portefeuille 2022	79.0% / 94.0%	14,963	117,019	70
Benchmark 2022	76.0% / 93.0%	19,052	141,598	90

Dit betreft de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed. De klimaatanalyses in dit hoofdstuk zijn gemaakt binnen deze categorieën. De gebruikte data zijn afkomstig van dezelfde dataprovider. Bron: ISS, 2023

De tabel laat zien dat de beleggingen van Flexsecurity beduidend minder CO₂e hebben uitgestoten ten opzichte van de brede markt¹. In **bijlage VI** is een toelichting opgenomen hoe de emissiedata tot stand is gekomen.

Wat betekent CO₂e scope 1, 2 & 3?

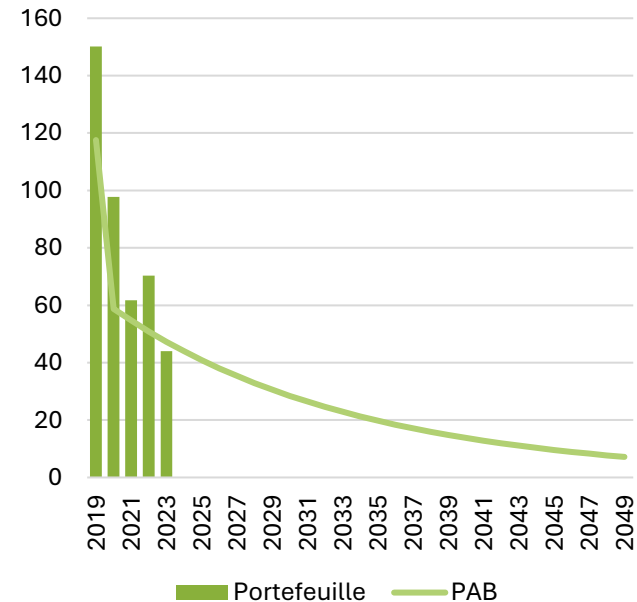

Relatieve CO₂e-voetafdruk van de beursgenoteerde portefeuille

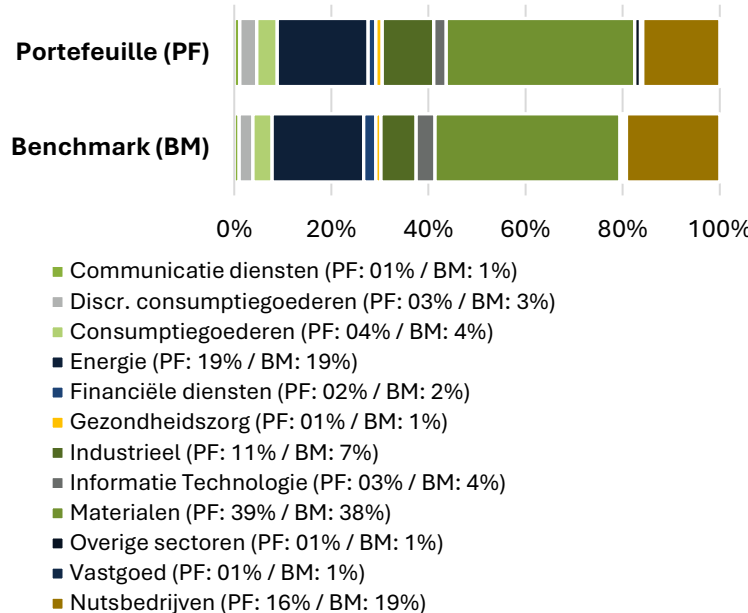
Flexsecurity streeft ernaar om voldoende bijdrage te leveren aan SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) & SDG 13 (Klimaatactie). Daarom vergelijken wij onze uitstoot met het pad van de Paris Aligned Benchmark (PAB).

Onderstaande grafiek geeft weer hoe de relatieve CO₂e voetafdruk van de portefeuille afneemt ten opzichte van het jaar 2019 met een niet-duurzame invulling. Uit de grafiek komt naar voren dat de beursgenoteerde beleggingsportefeuille voldoet aan de doelstelling en nu licht voorloopt op het reductiepad van de PAB.

CO₂e-voetafdruk per sector

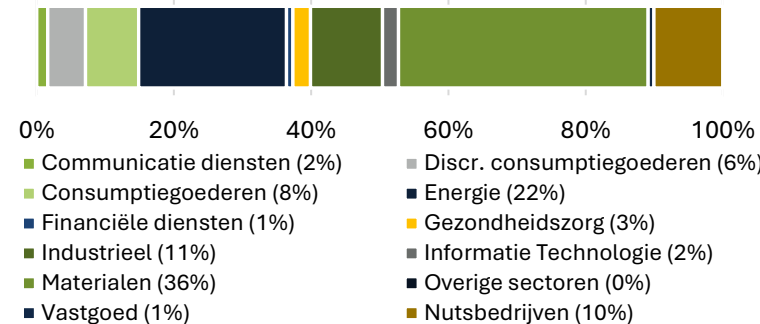
De volgende grafiek laat de verdeling van het belegd vermogen naar sectoren zien op basis van de CO₂e-voetafdruk. De sector Materialen heeft verreweg de grootste CO₂e-voetafdruk, gevolgd door de sectoren Energie en Nutsbedrijven.

Financiële impact door fysieke klimaatrisico's

Als de wereldwijde klimaatdoelstellingen niet worden behaald, kan het aantal overstromingen, droogtes en stormen toenemen. We hebben een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen hiervan. Fysieke klimaatrisico's kunnen voor het Fonds leiden tot een verlies van ongeveer € 1,2 miljoen, wat ongeveer

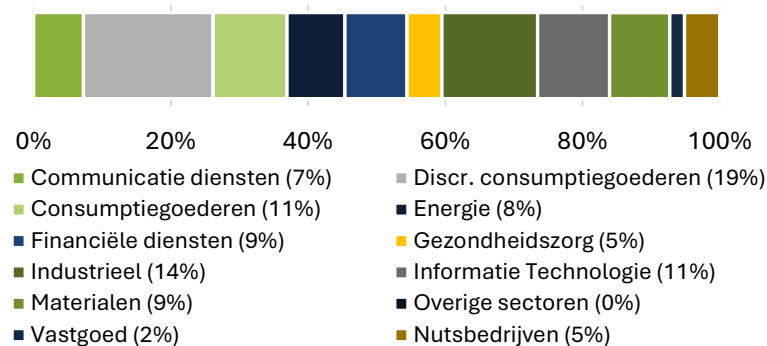
0,6% is van de beursgenoteerde beleggingen. De volgende figuur laat zien welke sectoren de meeste bijdrage leveren aan dit risico.

Financiële impact door transitierisico: vermijden van klimaat intensieve bedrijven

Naast fysieke klimaatrisico's ontstaan er ook **transitierisico's** door de manier waarop de maatschappij met klimaatrisico's omgaat. Op korte termijn moeten we een energietransitie doormaken, wat het risico van zogenoemde **stranded assets** met zich meebrengt.

De volgende figuur toont de bijdrage per sector aan de totale potentiële negatieve financiële impact van transitierisico's in de portefeuille.

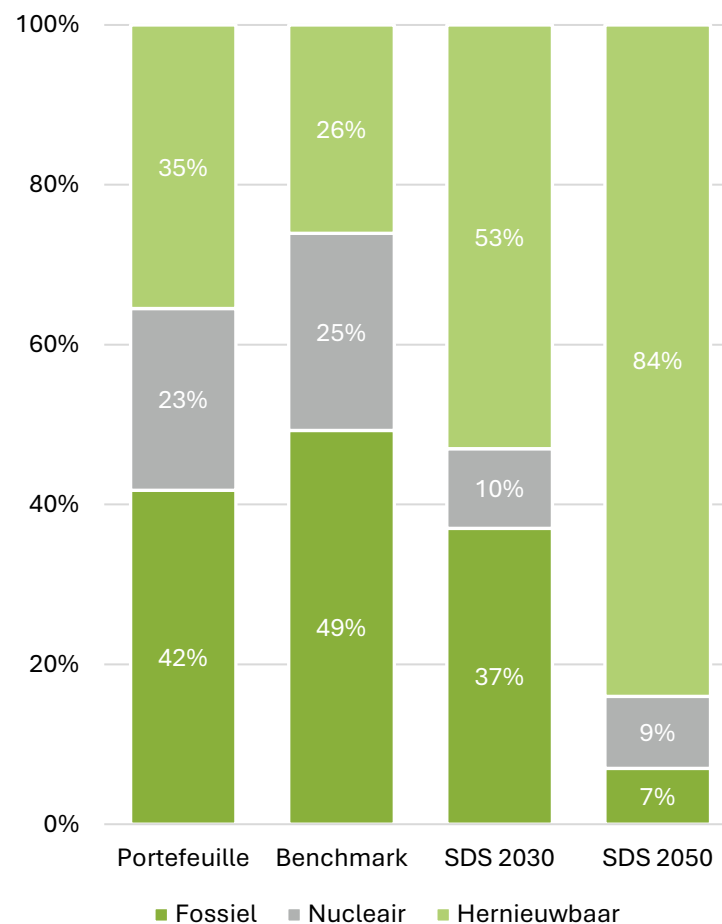
De financiële impact door transitierisico's binnen de beursgenoteerde portefeuille kan ongeveer € 13 miljoen bedragen. Dit is ongeveer 4% is van de beursgenoteerde beleggingen.

Brandstoffen die de meest negatieve invloed hebben op het klimaat, zoals kolen en teerzandolie, zouden als eerste een stranded asset kunnen worden. Voor een emissievrije toekomst is het essentieel dat we de huidige energiemix vervangen door hernieuwbare energiebronnen. Nutsbedrijven die nog steeds vertrouwen op fossiele brandstoffen lopen, zonder een vervangingsplan te hebben, het risico op stranded assets.

In de onderstaande figuur wordt een inschatting weergegeven van de energiebronnen die nu vertegenwoordigd zijn in de portefeuille en in de brede marktbenchmark, en hoe de portefeuille eruit zou moeten zien in 2030 en 2050 om in lijn te komen met het energietransitie-pad dat beschreven is in het Sustainable Development Scenario (SDS) van het International Energy Agency (IEA).

Uit de grafiek blijkt dat wij al minder in fossiele energiebronnen beleggen. Om de klimaatdoelstellingen te realiseren zal het aandeel van hernieuwbare energiebronnen de komende jaren

verder moeten groeien. Wij spannen ons in om met onze beleggingsportefeuille hier een bijdrage aan te leveren.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | Onze MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op duurzaamheidsthema's

4 | Sturen op broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

5 | MVB-INTEGRATIE & ACTIEF EIGENAARSCHAP

MVB-integratie & actief eigenaarschap voor een duurzame basis

MVB integratie

MVB aspecten worden doos ons meegenomen in het gehele beleggingsproces. Zo ook in de selectie van externe managers en beleggingsinstellingen.

Met best-in-class beleggen de duurzame bedrijven selecteren

De aandelenbeleggingen zijn gedeeltelijk ingevuld volgens een 'best-in-class' aanpak. Hiermee streeft Flexsecurity alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. **Goed ondernemingsbestuur** is daarvan een belangrijk onderdeel.

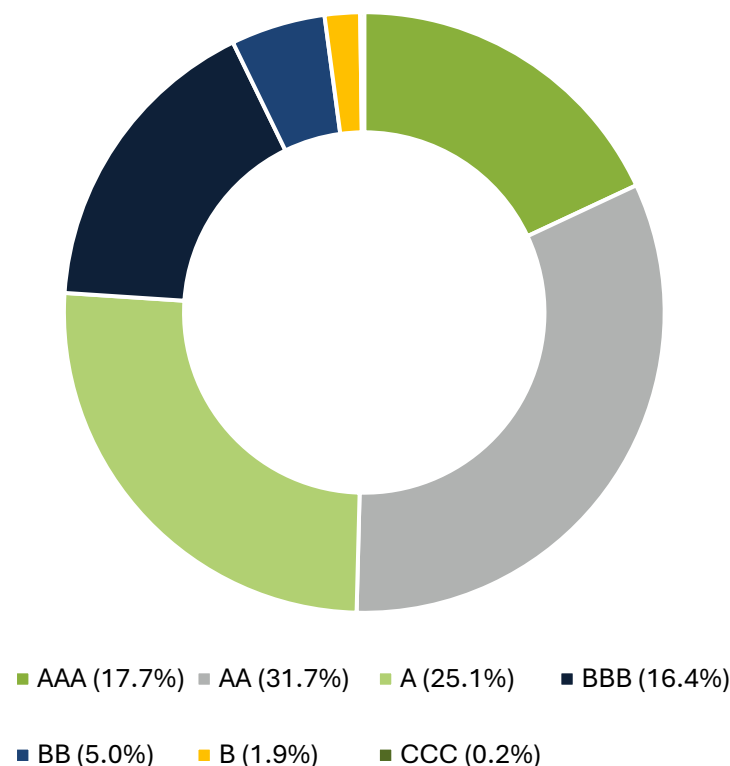
14% van de fonds-/mandaatbeheerders hanteert een best-in-class beleid. De komende jaren zal Flexsecurity onderzoeken of dit percentage stap voor stap verhoogd kan worden.

De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

De ESG-rating is een belangrijke indicator bij de keuze met welke bedrijven een gesprek wordt gevoerd om te werken aan hun duurzaamheid. Aan de hand van het Best-in-Class beleid worden bedrijven met een rating lager dan "B" uit de portefeuille verwijderd.

Binnen de categorie bedrijfsobligaties beleggen we ook gedeeltelijk middels een best-in-class beleid.

De volgende diagram toont voor de categorie aandelen dat er van de beleggingen met een ESG-rating nauwelijks beleggingen (0,2%) zijn in bedrijven met de laagste rating (CCC) en 1,9% bedrijven met een B-rating.

In gesprek met bedrijven voor een duurzamere wereld

Flexsecurity gaat de dialoog aan met bedrijven om aan te geven wat we belangrijk vinden. We willen op deze manier bedrijven aansporen om positieve veranderingen te realiseren. Deze gesprekken worden ook wel **engagement** genoemd.

De engagement-activiteiten worden niet uitgevoerd door het Fonds zelf maar uitbesteed aan de extern vermogensbeheerders en de **fiduciare beheerder**. Daarnaast zoeken we samenwerking op met andere partijen. De dialoog wordt op drie verschillende lagen gevoerd:

1. engagement met bedrijven via de fiduciair vermogensbeheerder van het Fonds;
2. engagement met externe vermogensbeheerders via de fiduciare vermogensbeheerder van het Fonds;
3. engagement met bedrijven via de beheerders van de beleggingsfondsen waarin het Fonds belegt;

1. Engagement met bedrijven door de fiduciair vermogensbeheerder

Het **fiduciair vermogensbeheer** van het Fonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Naast algemeen vermogensbeheer ondersteunen zij het Fonds ook in het integreren van duurzaam beleggen, waar engagement deel van uitmaakt.

In 2023 is de fiduciair vermogensbeheerder in gesprek gegaan met de vermogensbeheerders (zie **bijlage I**), en heel gericht met een aantal bedrijven in de beleggingsportefeuille. In samenwerking met

andere beleggers zijn zij in het totaal met 131 bedrijven een dialoog aangegaan. Niet al deze bedrijven zitten nu in onze portefeuille.

Bijlage II toont een overzicht van de engagements die zijn uitgevoerd door de fiduciair vermogensbeheerder, per onderwerp (Ecologie, Sociaal, Governance). Het Fonds is daarnaast via de fiduciair vermogensbeheerder aangesloten bij Climate Action 100+. Via dit samenwerkingsverband gaat een grote groep

De Strijd om Onafhankelijkheid bij Deere & Co

In het begin van 2022 heeft Northern Trust, namens het pensioenfonds, zijn bezorgdheid geuit over het feit dat Deloitte al 113 jaar betrokken is als externe auditor bij Deere & Co. Het pensioenfonds is van mening dat onafhankelijkheid een essentieel kenmerk is van een betrouwbare en geloofwaardige audit. Een dergelijke langdurig relatie kan deze onafhankelijkheid in gevaar brengen.

Tijdens de aandeelhoudersvergadering van het bedrijf heeft Northern Trust daarom om een plan voor het wisselen van auditors gevraagd. Deere & Co begreep de zorgen, maar was van mening dat de voordelen van een langdurige samenwerking opwegen tegen het wisselen van auditors.

Vanwege gebrek aan resultaat en aanhoudende zorgen is in 2023 aanbevolen om tegen de voorzitter van de auditcommissie te stemmen en tegen de goedkeuring van de externe auditor Deloitte.

Bron: Beleggingsfonds Northern Trust (aandelen ontwikkeld), engagement uitgevoerd door Federated Hermes EOS, 2023

vermogensbeheerders en eigenaren, waaronder pensioenfondsen, de dialoog aan met bedrijven in CO₂-intensieve sectoren. Het gaat om 166 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 80% van de wereldwijde industriële emissie.

Het doel is om de opwarming van de aarde te beheersen en de transitie te maken naar een klimaatneutrale economie. Het Climate Action 100+ wil het bestuurlijk raamwerk van bedrijven verbeteren, en de manier waarop zij over klimaat(plannen) rapporteren.

Het Fonds is via de fiduciair vermogensbeheerder ook aangesloten bij Nature Action 100. Dit is een wereldwijd engagementinitiatief dat zich richt op het stimuleren van ambitie en actie bij bedrijven om natuur- en biodiversiteitsverlies om te keren. Investeerders die deelnemen aan het initiatief gaan in gesprek met bedrijven in sectoren die als hierbij belangrijk worden beschouwd.

2. Engagement met externe vermogensbeheerders via de fiduciaire vermogensbeheerder van het Fonds

De fiduciaire vermogensbeheerder heeft namens Flexsecurity gesprekken gevoerd met de externe vermogensbeheerders die het pensioenvermogen beheren. Doel van de gesprekken was om te beoordelen of het MVB-beleid dat zij voeren in lijn is met ons MVB-beleid.

Circa 84% van de externe vermogensbeheerders in de portefeuille (excl. niet-genoteerde alternatieve beleggingen) van het Fonds voert engagement uit op de bedrijven waarin wordt belegd. Voor de categorie LDI en staatsobligaties wordt geen engagement toegepast.

Naar een Veiliger Chemisch Beheer bij LG Chem

LG Chem is betrokken bij de productie van chemicaliën. Verantwoordelijk beheer en gebruik van chemicaliën is van groot belang om schade aan de natuur te voorkomen en fragiele ecosystemen te beschermen

Daarom is Northern Trust, namens het pensioenfonds, de dialoog gestart met LG Chem om inzicht te krijgen in de inspanningen van het bedrijf om risico's verbonden aan het gebruik van gevaarlijke chemicaliën te identificeren. Daarnaast is aanbevolen om veilige alternatieven te vinden voor deze gevaarlijke chemicaliën, een uitfaseringplan op te stellen en hier publiekelijk over te rapporteren. Tot slot is gevraagd naar de lessen die zijn geleerd uit het tragische incident in mei 2020, waarbij een gaslek in India resulteerde in het verlies van twaalf mensenlevens en vele gewonden veroorzaakte.

In reactie hierop heeft LG Chem aangegeven vastberaden te zijn om deze chemicaliën geleidelijk uit te faseren. Hoewel er momenteel geen concrete tijdslijnen kunnen worden vastgesteld vanwege de afhankelijkheid van deze chemicaliën voor het merendeel van hun bedrijfsactiviteiten, blijft Northern Trust nauwlettend in contact met LG Chem om de vorderingen van hun uitfaseringplannen op de voet te volgen. Het is bovendien bemoedigend om te weten dat het bedrijf vorig jaar een project heeft afgerond om dergelijke gaslekincidenten in de toekomst te voorkomen.

Bron: Beleggingsfonds Northern Trust (aandelen opkomend), 2023

Een Duurzame Toekomst in de Chemische Industrie

Met LyondellBasell, een Nederlands chemisch bedrijf, worden al sinds 2017 actief gesprekken gevoerd om de impact van de bedrijfsactiviteiten op het milieu te verminderen.

Deze inspanningen hebben geleid tot positieve resultaten, zoals het publiceren van het eerste TCFD (*Task Force on Climate-related Financial Disclosures*)-rapport in 2019, het openbaar maken van de scope 3-emissies in 2021 en het vaststellen van een concrete doelstelling met betrekking tot de scope 3-emissies tegen het einde van 2022.

In 2023 zijn verdere gesprekken gevoerd om duurzaamheidsrisico's binnen het bedrijf aan te pakken, waarbij analyses zijn uitgevoerd om klimaatrisico's en fysieke transitierisico's nauwkeurig te identificeren. Hoewel de aanpak nog in ontwikkeling is, is LyondellBasell vastbesloten om de potentiële financiële impact van deze risico's verder te kwantificeren.

Bron: Beleggingsfonds Northern Trust (aandelen ontwikkeld), 2023

3. Engagement met bedrijven via de beheerders van de beleggingsfondsen waarin het Fonds belegt

De beheerders van de beleggingsfondsen voeren net als de fiduciaire vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven. Flexsecurity heeft deze beheerders de opdracht gegeven namens het pensioenfonds het gesprek aan te gaan met bedrijven waar het pensioenfonds via hen in heeft geïnvesteerd. Een voorbeeld hiervan is de engagement met Deere en Co.

Invloed uitoefenen door te stemmen

Flexsecurity wil ondernemingen aanzetten tot een duurzamer beleid door middel van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Dit doen wij via de beheerders van de beleggingsfondsen. Hoog op de agenda staan belangrijke onderwerpen zoals een rechtvaardig beloningsbeleid, het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden en het respecteren van mensenrechten.

Wij stemden via de extern vermogensbeheerders in circa 15 procent van de stemmingen tegen de voorstellen van het management. Dat kon verschillende redenen hebben. Deze stemmingen betreffen vaak zaken als overnamebeschermingen, reorganisaties, vergoedingen van het management en aandelenuitgiften maar kunnen ook over MVB-onderwerpen gaan. We hebben bijvoorbeeld tegen het bestuur van Alphabet gestemd (zie het voorbeeld).

Wij stemden relatief vaak tegen voorstellen van andere aandeelhouders, vooral als deze voorstellen een negatieve impact zouden hebben op de duurzaamheidsthema's van het Fonds.

De tabel in **bijlage III** toont een gedetailleerd overzicht van het stemgedrag per beleggingsfonds.

Stemmen tegen het management van Alphabet voor meer transparantie over hun lobbyactiviteiten en klimaatdoelen

Alphabet, het moederbedrijf van Google, is een multinational die wereldwijd bekend staat om zijn technologie- en internetgerelateerde diensten. In 2023 vond er een belangrijke stemming plaats over het publiceren van een rapport over een raamwerk waarmee het bedrijf zijn lobbyactiviteiten afstemt op klimaatdoelen. Hoewel het management tegenstemde, hebben wij als aandeelhouder vóór gestemd.

Een dergelijk rapport zorgt voor een betere transparantie van het bedrijf om afwijkingen tussen Alphabet's klimaatdoelen en hun lobbyactiviteiten aan te kunnen pakken. Daarnaast kan het Alphabet met dit rapport ook aangeven hoe het bedrijf eventuele geïdentificeerde risico's beheerst. Door het publiceren van een dergelijk rapport laat Alphabet zien dat het zich inzet voor transparantie en verantwoordingsplicht, wat ons vertrouwen als aandeelhouder vergroot. Daarnaast geeft het ook een goed inzicht in de manier waarop het bedrijf omgaat met lobbyactiviteiten en de impact daarvan op de klimaatdoelen.

Bron: Beleggingsfonds Northern Trust (aandelen ontwikkeld), 2023

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | Onze MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op duurzaamheidsthema's

4 | Sturen op broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

6 | SCREENING & UITSLUITINGEN

Screening & uitsluitingen om nadelige effecten van beleggen te voorkomen

Wettelijke uitsluitingen van landen en/of bedrijven

Flexsecurity belegt niet in bedrijven of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de Europese Unie (EU Sanctielijst) of de Verenigde Naties (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

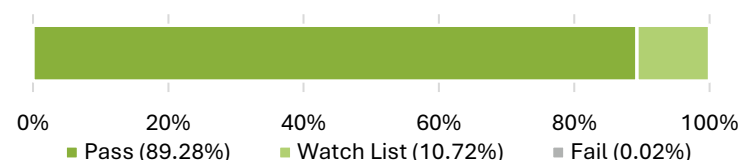
Ook wil het Fonds niet beleggen in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van clustermunitie.. Alleen als er binnen beleggingsfondsen voor een heel klein deel belegd wordt in deze wapens is dit wettelijk gezien geoorloofd. Het Fonds heeft deze wettelijke uitsluiting uitgebreid door ook de productie, toelevering, distributie of verkoop van **controversiële wapens** uit te sluiten. Het Fonds heeft geen beleggingen in ondernemingen die in verband worden gebracht met controversiële wapens.

Screenen van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

Flexsecurity wil niet beleggen in bedrijven die ernstige negatieve impact veroorzaken op de maatschappij. Als een bedrijf dit toch doet, kiest Flexsecurity ervoor om het bedrijf uit te sluiten. Om dergelijke bedrijven te identificeren gebruiken we de UN Global Compact Principles (**UNGCP**) en MSCI Red Flags voor de toetsing aan de OESO-richtlijnen als maatstaf. Ondernemingen die negatief scoren op de UNGCP moeten doorgaans kosten maken om schade te herstellen, onder andere door juridische claims. Het

overschrijden van deze normen heeft naast maatschappelijke en reputationele gevolgen dus vaak ook financiële gevolgen.

In onderstaande figuur is te zien dat per eind 2023 voor 0,02% van de totale portefeuille is belegd in ondernemingen met schendingen van de UN Global Compact Principles. Er zijn geen beleggingen die de OESO-richtlijnen schenden.

Daarnaast wenst het fonds niet te beleggen in bedrijven met een CCC ESG-rating (slechte score op ESG). 0,11% procent van de portefeuille wordt nog belegd in bedrijven die slecht scoren op ESG.

De betreffende ondernemingen komen in aanmerking voor engagement. Bij onsuccesvolle engagement komen deze bedrijven in aanmerking voor uitsluiting. Dit is tot op heden nog niet het geval.

De reden dat er ondanks de wens om bepaalde beleggingen uit te sluiten toch nog wordt belegd in bedrijven die op onze uitsluitingslijst staan is dat we beleggen in beleggingsfondsen. Voor beleggingsfondsen geldt de lijst met uitsluitingen als selectie- en evaluatiecriterium. Flexsecurity selecteert op deze manier beleggingsfondsen die zo goed mogelijk aansluiten bij het uitsluitingsbeleid, maar heeft geen invloed op het uitsluitingsbeleid

van beleggingsfondsen. Er zijn niet altijd geschikte beleggingsfondsen beschikbaar die volledig aan de uitsluitingslijst voldoen.

Uitsluiten van bedrijven om negatieve effecten op de duurzaamheidsthema's te voorkomen

Flexsecurity heeft als doel om de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu en de maatschappij te vermijden en het risico op waardevermindering te voorkomen. Daarom is er een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten met betrekking tot de gekozen duurzaamheidsthema's. Een voorbeeld van zo'n negatief effect is tabaksconsumptie.

Roken brengt ernstige schade toe aan de gezondheid en daarom heeft Flexsecurity besloten niet te willen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten. Flexsecurity heeft geen beleggingen in ondernemingen die inkomsten halen uit tabak.

Ook bedrijven die actief zijn in het mijnen van kolen of energie opwekken uit kolen en de productie van teerzandolie sluiten wij uit, vanwege de negatieve impact op het klimaat. Per 31/12/2023 hebben we 1 beleggingen in een 'kolenmijn' (gewicht van 0,00%). Deze zal later uit de portefeuille gaan. De uiteindelijke lijst met landen en bedrijven waar het Fonds niet in wenst te beleggen, oftewel de **uitsluitingslijst**, is gepubliceerd op de website van het Fonds.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | Onze MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op duurzaamheidsthema's

4 | Sturen op broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

7 | DEFINITIELIJST

Definitielijst

Akkoord van Parijs

Een in december 2015 ondertekende internationale overeenkomst met als doel klimaatverandering tegen te gaan en de investering in een duurzame koolstofarme toekomst te versnellen. De centrale doelstelling is om de wereldwijde stijging van de temperatuur ruim onder 2 graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om een inspanning te leveren die temperatuurstijging te beperken tot niet meer dan 1,5 graden.

Beleggingscyclus

Het proces waarbij het Fonds zijn beleggingsstrategie bepaalt en uitvoert om rendement te genereren en aan toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Dit omvat verschillende fasen, waaronder het vaststellen van doelstellingen, het selecteren van beleggingen, het monitoren van de prestaties en het periodiek herzien van de strategie.

Best-in-class

Best-in-class beleggen is een aanpak waarbij wordt gestreefd naar het selecteren van de best presterende bedrijven binnen een bepaalde sector of industrie. Bij MVB is het doel om te investeren in bedrijven die goed scoren op het gebied van duurzaamheid, maatschappelijke impact en een goed ondernemingsbestuur. De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

Class actions

Collectieve rechtszaken of massaschadeclaims die kunnen worden aangespannen als er duidelijke aanwijzingen zijn van (non-) financiële schade door wanbestuur.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijde coalitie van meer dan 500 institutionele beleggers die druk uitoefent op grote vervuilende bedrijven om ambitieuze klimaatdoelstellingen te stellen en actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

CO₂e

Een eenheid voor de impact van een broeikasgas, aangegeven als de hoeveelheid CO₂ met een equivalent effect op de opwarming van de aarde. De hoeveelheid CO₂ wordt gewoonlijk uitgedrukt in ton. Een ton is equivalent aan 1000 kg.

CO₂-intensiteit

Dit is een maatstaf die aangeeft hoeveel CO₂-uitstoot er plaatsvindt per eenheid van productie, activiteit of economische waarde. Het wordt vaak gebruikt om de milieuprestaties van bedrijven of sectoren te meten en te vergelijken. Een hoge CO₂-intensiteit geeft aan dat er veel CO₂-uitstoot is in verhouding tot de hoeveelheid geproduceerde goederen of diensten, terwijl een lage CO₂-intensiteit betekent dat er relatief weinig CO₂-uitstoot plaatsvindt.

Controversiële wapens

Wapens met een onevenredig groot en nietsontziend effect op burgers, soms nog jaren nadat er aan een conflict een einde is gekomen, worden doorgaans aangemerkt als controversieel. In de meeste gevallen zijn dit antipersoonsmijnen, kernwapens, clusterwapens, biologische en chemische wapens, verarmd uranium en munitie van witte fosfor. De meeste wapens die als controversieel worden gezien vallen onder internationale

verdragen zoals het verdrag inzake clustermunition en het verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen.

De Nederlandsche Bank

DNB is de centrale bank van Nederland en bewaakt de financiële stabiliteit. Vanuit het MVB-perspectief stimuleert DNB duurzaam beleggen en moedigt het financiële instellingen aan om duurzaamheid te integreren in hun beleid.

Direct Lending

Direct Lending is een vorm van beleggen waarbij investeerders rechtstreeks leningen verstrekken aan bedrijven, zonder tussenkomst van een traditionele bank. In plaats van geld te lenen van een bank, kunnen bedrijven leningen aangaan bij individuele beleggers of fondsen. Dit biedt bedrijven meer flexibiliteit en toegang tot financiering, terwijl beleggers potentieel aantrekkelijke rendementen kunnen behalen.

Duurzaamheidsdepot

Een duurzaamheidsdepot bij hypotheek is een regeling waarmee consumenten extra geld kunnen lenen om hun woning duurzamer te maken. Met maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde kunnen ze bijvoorbeeld isolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en zonnepanelen installeren. Het doel is om energieverbruik te verminderen en bij te dragen aan het klimaat.

Duurzame benchmarks

Duurzame benchmarks zijn indices die de prestaties van duurzame beleggingen meten. Ze bestaan uit financiële instrumenten van bedrijven die voldoen aan duurzaamheidscriteria. Beleggers

gebruiken ze om duurzaamheid in hun beleggingen te integreren en te vergelijken met traditionele indices.

Duurzame obligaties

Duurzame obligaties (ook bekend als sustainable bonds) omvatten t.o.v. **groene obligaties** een breder scala aan duurzaamheidsdoelen. Naast milieuaspecten kunnen de opbrengsten van duurzame obligaties ook worden gebruikt voor sociale projecten, zoals het bevorderen van sociale inclusie, het verbeteren van de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het bevorderen van gendergelijkheid.

Engagement

Het streven om het gedrag van een onderneming te beïnvloeden waarin een fonds belegt met als doel de werkwijzen op het gebied van milieu, maatschappij en/of bestuur (ESG) te verbeteren. Zo kan er met de raad van bestuur een gesprek worden aangegaan over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden bij de bewuste onderneming.

ESG

ESG is de Engelse afkorting voor factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur (environmental, social & governance). Aan de hand van die drie centrale factoren wordt doorgaans de duurzaamheid van de activiteiten van een onderneming of van een belegging beoordeeld.

ESG-ratings

De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataleverancier (in dit geval MSCI ESG Research) bedrijven beoordeelt op hun MVB-beleid en uitvoering daarvan. Deze beoordeling levert een score ('rating') op. De score AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke rating.

Fiduciair vermogensbeheerder

Het fiduciair vermogensbeheer van het Fonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Zij adviseren en integreren alle aspecten van vermogensbeheer zoals het opstellen van de beleggingsstrategie, samenstellen van de ideale beleggingsmix en het actief beheren of uitbesteden van portefeuilles.

GRESB

GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) is een onafhankelijke benchmark (referentie-index) die vastgoedfondsen en -portefeuilles wereldwijd beoordeelt en vergelijkt op hun duurzaamheidsprestaties. De benchmark geeft inzicht in hoe de vermogensbeheerder, of bijvoorbeeld de lokale beheerder van een winkelcentrum, omgaat met milieu-, sociale en bestuurlijke aspecten. Op basis van de GRESB-score kan er een goede vergelijking worden gemaakt tussen verschillende vastgoedbeleggingsfondsen. Hoe hoger de GRESB score, hoe duurzamer het fonds

Goed ondernemingsbestuur

Ook wel bekend als corporate governance, verwijst naar het geheel van regels, processen en structuren die worden gebruikt om een bedrijf effectief en verantwoord te leiden en te beheren. In de context van ESG verwijst het naar de manier waarop een bedrijf zijn bestuurlijke processen en structuren inzet om op een ethische, verantwoorde en duurzame manier te opereren. Dit omvat onder andere het waarborgen van transparantie en integriteit in besluitvorming, het beschermen van de belangen van alle belanghebbenden, het stimuleren van diversiteit en inclusie binnen de organisatie, en het aannemen van effectieve mechanismen om risico's te beheren en naleving van regelgeving te waarborgen.

Groene obligaties

Een groene obligatie is een financieel instrument dat wordt uitgegeven door bedrijven, overheden of andere organisaties om specifiek te worden gebruikt voor groene projecten.

De opbrengsten van een groene obligatie worden gebruikt om specifieke groene projecten te financieren, zoals hernieuwbare energieprojecten, energie-efficiëntie-initiatieven, waterbeheer en klimaatadaptatieprojecten. Door te investeren in groene obligaties kunnen investeerders bijdragen aan een duurzamere toekomst.

IEA

Het Internationaal Energieagentschap (IEA) is een autonome organisatie die energiezekerheid bevordert en economische groei ondersteunt, terwijl het milieu- en klimaatdoelstellingen nastreeft door middel van gegevensanalyse, beleidsaanbevelingen en internationale samenwerking.

MVB

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In dit document worden MVB, duurzaamheid en ESG afwisselend gebruikt, maar ze hebben dezelfde betekenis.

MVB-integratie

Onder de integratie van MVB wordt in het algemeen verstaan het meewegen van (risico)factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur in financiële analyses en de besluitvorming, naast de financiële risicofactoren, met als doel de reële waarde van een bepaalde belegging te beoordelen en de beleggingsresultaten te versterken. Het bewaken van en rapporteren over dergelijke risico's in een portefeuille kan eveneens tot die integratie behoren.

MVB-beleid

In dit document staat beschreven hoe om wordt gegaan met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beleidsdocument is te vinden in de volgende link: [MVB-beleid](#).

Paris Aligned Benchmark

De Paris Aligned Benchmark (PAB) is een maatstaf die kan worden gebruikt om de prestaties van beleggingsportefeuilles te beoordelen op hun naleving van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

De PAB hanteert een methodologie die is gebaseerd op de emissiereductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Het startpunt van het PAB-emissiereductietraject wordt bepaald aan de hand van de assetallocatie van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille per ultimo 2019. In het eerste jaar (2020) kenmerkt de PAB zich met een reductie van 50%. Vervolgens kent het traject een verdere emissiereductie van 7% per jaar tot en met het jaar 2050.

Platform Living Wage Financials

Platform Living Wage Financials is een samenwerkingsverband van financiële instellingen en stakeholders die streven naar een leefbaar loon in wereldwijde toeleveringsketens. Ze bevorderen transparantie en verantwoordelijkheid in de financiële sector om ervoor te zorgen dat werknemers een eerlijk loon ontvangen.

Risicobeheercyclus

De risicobeheercyclus omvat het identificeren van risico's, het bepalen van de risicobereidheid, het beoordelen van risico's, het nemen van risicomitigerende maatregelen en het monitoren en evalueren van risico's. Het Fonds identificeert daarmee ook duurzaamheidsrisico's door middel van kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen, zoals portefeuille-screenings,

scenario-analyses en dialogen met specialisten. Risicobereidheid wordt vastgesteld voor elk materieel duurzaamheidsrisico en het Fonds neemt maatregelen om de blootstelling aan risico's te verlagen en te beheren. Monitoring vindt plaats aan de hand van risico-indicatoren en rapportages, en periodieke evaluaties zorgen ervoor dat de risicomanagementcyclus up-to-date blijft.

SDS

Sustainable Development Scenario is een concept dat wordt gebruikt door internationale organisaties zoals het Internationaal Energieagentschap (IEA) om een duurzame toekomst op het gebied van energie en milieu te schetsen. Het is een scenario dat streeft naar het behalen van de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, zoals vastgesteld door de Verenigde Naties.

In de SDS wordt rekening gehouden met verschillende aspecten, zoals het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, het bevorderen van energie-efficiëntie, het vergroten van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen en het verbeteren van de toegang tot schone en betaalbare energie. Het doel is om een evenwicht te vinden tussen economische groei, sociale vooruitgang en milieubescherming.

SDG's

SDG's, oftewel Sustainable Development Goals, zijn 17 doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties om wereldwijde uitdagingen aan te pakken. Deze doelen streven naar een duurzame toekomst voor iedereen, waarbij thema's zoals armoedebestrijding, gendergelijkheid, klimaatactie en goede gezondheid en welzijn centraal staan. Ze dienen als richtlijnen en stimuleren landen, organisaties en individuen om actie te ondernemen en bij te dragen aan een betere wereld voor huidige en toekomstige generaties.

SDG-bijdrage

De SDG-bijdrage score geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt ook rekening met hoe ondernemingen de negatieve effecten beperken en hoe zij gebruik maken van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan de SDG's.

Voor elk van de 17 SDG's wordt de impact van een bedrijf bepaald aan de hand van drie pijlers:

- de producten en diensten van het bedrijf;
- de bedrijfsvoering van het bedrijf;
- de betrokkenheid bij en de snelheid van reageren op controverses.

Op basis van deze drie pijlers wordt per bedrijf een score tussen -10 (sterk negatieve SDG bijdrage) tot +10 (sterk positieve SDG bijdrage) berekend.

Indien een bedrijf een +10 score heeft dan wordt 100% van de beleggingswaarde gerekend als positieve bijdrage op desbetreffende SDG. Indien de score -4 is dan wordt 40% van de beleggingswaarde gerekend als negatieve bijdrage op de desbetreffende SDG.

SFDR

De verordening met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid wordt in de wandelgangen meestal aangeduid via de Engelse afkorting SFDR (voor Sustainable Finance Disclosure Regulation). Met deze verordening wil de Europese Unie (EU) duurzaamheid in de financiële sector stimuleren. Van financiëlemarktdelnemers, zoals vermogensbeheerders, beleggingsorganisaties, pensioenfondsen en verzekeraars, wordt verwacht dat ze informatie verschaffen over de gehanteerde

duurzaamheidspraktijken en de ESG-factoren die bij het besluitvormingsproces voor beleggen in overweging zijn genomen. Het doel van de SFDR is om transparantie te verschaffen aan beleggers, onder andere door een classificatie in te voeren die van toepassing is op alle beleggingsproducten die binnen de EU worden verkocht, namelijk artikel 6-, 8- en 9-fondsen.

Sociale obligaties

obligaties die worden uitgegeven om financiering te verschaffen voor projecten met een sociaal doel. Deze obligaties worden uitgegeven door overheidsinstellingen, ontwikkelingsbanken, non-profitorganisaties en bedrijven die zich inzetten voor maatschappelijke doelen.

Stranded Assets

Stranded assets zijn bezittingen die hun waarde verliezen of niet meer winstgevend zijn vanwege veranderingen in de markt of regelgeving. Bijvoorbeeld, als we overstappen naar duurzame energiebronnen, kunnen fossiele brandstoffen of infrastructuur overbodig worden. Dit kan leiden tot financiële verliezen voor bedrijven en investeerders, omdat deze bezittingen niet meer nuttig of rendabel zijn.

Transitierisico

Verwijst naar de potentiële financiële en operationele risico's die bedrijven kunnen lopen tijdens de overgang naar een duurzamere economie. Dit risico ontstaat doordat er veranderingen kunnen optreden in wet- en regelgeving, marktvraag en technologie die invloed hebben op bedrijven die afhankelijk zijn van niet-duurzame praktijken. Bedrijven die niet tijdig kunnen aanpassen aan deze veranderingen kunnen financiële verliezen, reputatieschade en marktaandeelverlies ervaren. Daarom is het belangrijk voor bedrijven om transitierisico's te identificeren en proactieve

maatregelen te nemen om zich aan te passen aan een duurzame economie.

Uitsluitingslijst

De uitsluitingslijst is een lijst van bedrijven, landen of overheden waarin het Fonds ervoor kiest om er niet in te investeren vanwege ethische, sociale of milieuoverwegingen.

UNGCP

UNGCP staat voor United Nations Global Compact Principles, wat in het Nederlands het "Global Compact van de Verenigde Naties" betekent. Het is een initiatief van de Verenigde Naties dat tot doel heeft om bedrijven aan te moedigen en te ondersteunen bij het implementeren van universeel geaccepteerde duurzaamheidsprincipes en het bevorderen van verantwoord en ethisch ondernemerschap. Er wordt getoetst of een bedrijf betrokken is geweest bij een UNCP schending. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score. Een *Fail* betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken die op grote schaal schade veroorzaken. Een *Watch List* score wordt toegekend als het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak die (nog) niet direct als een schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

1 | Kernpunten &
voorblik

2 | Onze MVB
overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op
duurzaamheidsthema's

4 | Sturen op
broeikasgasreductie

5 | MVB-integratie &
actief eigenaarschap

6 | Screening &
uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

8 | BIJLAGEN

Bijlagen

Bijlage I: Overzicht dialoog vermogensbeheerders

Vermogens beheerders	Beleggings-categorie	Onderschrijven van UNGP en OESO-richtlijnen	MVB-due diligence ²	Stemmen en dialoog	Bieden van herstel en verhaal	Actie bij onvoldoende voortgang van de dialoog
Abdrn	Bedrijfsobligaties	Ja	Ja	Dialoog met uitgevers	Ja	Uitsluiting en verkoop positie
Aegon	Nederlandse hypotheke	Ja, hebben zelf het IMVO-convenant voor verzekeraars ondertekend	Ja	Dialoog met hypotheeknemers	Ja	N.v.t.
Alcentra Clareant	Onderhandse leningen	Ja	Ja	Dialoog met obligatie uitgevers	Ja	Opzoeken van belanghebbenden
Altera	Vastgoed	Ja	Ja	-	-	-
ASR	Nederlandse hypotheke	Ja	Ja	Dialoog met hypotheeknemers	Ja	N.v.t.
BlackRock	Bedrijfsobligaties, liquiditeiten,	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop positie
CBRE	Vastgoed	Ja	Ja	-	-	-
DWS	Aandelen	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop positie
ICG	Onderhandse leningen	Ja	Ja	Dialoog met obligatie uitgevers	Ja	Opzoeken van belanghebbenden
Insight	LDI	Ja	Ja	Dialoog met tegenpartijen	Ja	Uitsluiting en verkoop positie
Legal & General	Bedrijfsobligaties	Ja	Ja	Dialoog met obligatie uitgevers	Ja	Uitsluiting en verkoop positie
Northern Trust	Aandelen	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop positie

² Bron: Van Lanschot Kempen, 2023. *In een due-diligenceonderzoek onderzoekt een beheerder de maatschappelijke aspecten van een beleggingsbeslissing, met speciale aandacht voor negatieve impacts.

Bijlage II: Engagements door fiduciair vermogensbeheerder

Het totale aantal engagements bedroeg 153 en had betrekking op 131 bedrijven³ Van dat totaal waren er 110 gericht op verandering; deze dialoog werd gevoerd door onze portefeuillebeheerders en specialisten duurzaamheid en impactbeleggen. In de meeste gevallen betrof het milieukwesties (62) en bestuurskwesties (39).

Engagements in 2023 door de fiduciair vermogensbeheerder per thema

	Engagements voor bewustwording	Engagements voor verandering	Totaal
Milieu	27	62	89
Maatschappij	3	9	12
Bestuur	13	39	52
Totaal	43	110	153

De 110 engagements gericht op verandering kunnen als volgt worden onderverdeeld naar thema.

Milieu (62)

- Verlaging van CO₂-emissies
- Impact van producten en diensten op milieu
- Vermindering van afval
- Gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Integratie van klimaatparameters in beloning van bestuurders
- Biodiversiteit

Maatschappij (9)

- Leefbaar loon
- Fatsoenlijke werkomstandigheden
- Productverantwoordelijkheid
- Relaties met lokale gemeenschappen

Goed bestuur (39)

- Kwaliteit van management
- Beloning
- Aandeelhouderschap en rechten van aandeelhouders

³ Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd. Deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit kan tot enige overlapping leiden.

Bijlage III: Stemgedrag in 2023

Beleggingsfondsen aandelen wereldwijd en Europa

Aantal Percentage

Northern Trust World SDG Screened Low Carbon

Aantal agendapunten om op te stemmen	9692	100%
Aantal keer voor management gestemd	7930	82%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1762	18%

Northern Trust World Custom ESG

Aantal agendapunten om op te stemmen	21239	100%
Aantal keer voor management gestemd	18866	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	2373	11%

Northern Trust World Small Cap ESG Low Carbon

Aantal agendapunten om op te stemmen	38075	100%
Aantal keer voor management gestemd	33751	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	4324	11%

DB x-trackers MSCI Europe Small Cap (Europa)

<https://www.dws.com/en-us/resources/proxy-voting/>

Beleggingsfondsen aandelen opkomende markten

Aantal Percentage

Northern Trust Emerging Markets Custom ESG

Aantal agendapunten om op te stemmen	22005	100%
Aantal keer voor management gestemd	18264	83%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	3741	17%

Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders

Aantal agendapunten om op te stemmen	7367	100%
Aantal keer voor management gestemd	6105	83%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1262	17%

Beleggingsfonds beursgenoteerd vastgoed

Aantal Percentage

Northern Trust Developed Real Estate

Aantal agendapunten om op te stemmen	4385	100%
Aantal keer voor management gestemd	4011	91%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	374	9%

Meer informatie over de uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van het Fonds voeren

Northern Trust

<https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>

<https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility>

Op deze websites is het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust, Hermes, te vinden.

Van Lanschot Kempen

<https://vds.issgovernance.com/vds/#/NzcyMA==/>

<https://www.vanlanschotkempen.com/nl/duurzaamheid>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd, inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

DWS

<https://www.dws.com/en-nl/our-profile/corporate-social-responsibility/>

<https://www.dws.com/en-nl/solutions/sustainability/corporate-governance/>

Op deze website wordt het maatschappelijk verantwoord beleggen rapport van **DWS 2022** weergegeven.

Bijlage IV: Overzicht vermogensfondsen en -mandaten per eind 2023

Beleggingscategorie	Beleggingsfonds/mandaat	Omvang in EUR mln.	Omvang als %
Aandelen ontwikkeld Wereld	Northern Trust Custom ESG	158.8	28.6%
	Northern Trust World SDG Screened Low Carbon	45.6	8.2%
	Northern Trust World Small Caps ESG Low Carbon	24.6	4.4%
	dbx MSCI Europe Small Cap	6.5	1.2%
Aandelen opkomende landen	Northern Trust Emerging Markets Custom ESG	14.1	2.5%
	Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders	13.8	2.5%
Genoteerd OG	Northern Trust Developed Real Estate	1.9	0.3%
Niet-genoteerd OG	CBRE Dutch Residential	24.4	4.4%
	Altera Woningen	18.0	3.2%
	CBRE Dutch Offices	3.1	0.6%
	CBRE Dutch Retail	2.6	0.5%
	Bouwinvest Dutch Residential	0.0	0.0%
Hypothecaire leningen	ASR Mortgage Fund non-NHG	15.8	2.9%
	ASR Mortgage Fund NHG	0.8	0.1%
	AeAM Dutch Mortgage Fund	20.9	3.8%
Bedrijfsobligaties	iShares ESG Screened Euro Corp Bond	27.5	5.0%
	AS Eur Corp Bond SRI	8.1	1.5%
	L&G Euro Corp Bond	8.0	1.4%
Staatsobligaties en LDI	Vastrentend Mandaat VLK	91.1	16.4%
	Vanguard 20+ Year Euro Treasury	20.2	3.6%
	NT High Quality Euro Government Bond	11.3	2.0%
	Insight LDI Sol Plus 20y	10.4	1.9%
	Insight LDI Sol Plus 30y	0.3	0.0%
Hoogrentend	ICG Senior Debt Partners 3	10.6	1.9%
	VLK European Direct Lending Pool	6.7	1.2%
Geldmarkt middelen	BlackRock ICS EUR Liquidity Fund	5.5	1.0%
	Goldman Sachs Euro Liq Reserves EUR	5.1	0.9%
	Overig	-0.8	-0.1%
Totaal		554.8	100%

Bijlage V: Overzicht SDG bijdrage vermogensfondsen per eind 2023 per miljoen geïnvesteerd vermogen

Beleggingsfonds/-mandaat	SDG 1	SDG 2	SDG 3	SDG 4	SDG 5	SDG 6	SDG 7	SDG 8	SDG 9	SDG 10	SDG 11	SDG 12	SDG 13	SDG 14	SDG 15	SDG 16	SDG 17
AS Eur Corp Bond SRI	1.3	0.5	2.2	0.0	1.7	0.9	1.2	1.0	2.9	2.7	0.5	0.9	1.5	0.6	0.6	1.5	2.5
L&G Euro Corp Bond	0.8	0.1	1.4	0.0	1.1	0.6	0.8	0.5	2.1	1.8	0.5	0.7	0.9	0.3	0.4	1.3	1.9
NT Developed Real Estate	0.0	0.0	-0.2	0.0	0.1	-0.2	-0.1	-0.2	0.4	0.3	0.0	-0.3	0.0	0.0	0.1	0.5	0.4
NT EM Custom ESG	0.4	-0.2	1.1	0.0	-0.8	0.2	-0.4	-1.7	2.7	2.3	0.6	-0.5	-1.0	-0.1	-0.4	2.0	3.1
NT EM ESG Leaders	0.3	-0.1	1.3	0.0	-0.8	0.3	0.0	-1.1	3.0	2.2	0.9	-0.5	-0.5	-0.1	-0.3	2.2	3.2
NT World SC ESG Low Carbon	0.2	-0.4	0.3	0.1	-0.8	-3.0	-3.6	-3.8	3.3	3.6	0.6	-4.0	-3.7	-0.3	-0.9	4.7	3.9
NT World Custom ESG	7.8	-1.4	21.8	-1.7	8.8	2.5	-0.1	-14.5	39.0	26.3	12.5	7.3	17.3	3.7	-1.3	31.1	34.8
NT World Custom ESG	1.4	-0.3	3.7	-0.3	1.5	0.4	-0.1	-2.4	6.5	4.4	2.0	1.2	2.8	0.6	-0.3	5.1	5.8
NT World SDG Low Carbon	3.0	0.0	11.5	-0.6	4.3	1.4	3.5	-2.7	14.3	11.5	5.9	2.5	9.6	2.4	0.3	11.2	12.2
dbx MSCI Europe Small Cap	0.1	-0.1	0.5	0.0	0.3	-0.3	-0.2	0.0	1.5	1.3	0.2	-0.4	0.4	0.0	0.1	1.3	1.4
iShares ESG Screened Euro Corp Bond	2.8	0.2	5.8	0.0	4.8	2.4	2.8	2.1	9.2	8.1	1.8	1.9	4.2	1.5	1.1	5.5	8.4

Bijlage VI: Toelichting klimaatdata

Klimaatdata wordt via de fiduciair vermogensbeheerder verzameld voor de categorieën aandelen, (investment grade en hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed via de dataprovider ISS ESG. Het proces is op hoofdlijnen als volgt:

- Klimaatdata van ondernemingen worden verzameld uit de jaarverslagen en andere publieke bronnen. In dit rapport wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen per eind 2022 Wereldwijd rapporteren ongeveer 3000 grote ondernemingen over hun emissie.
- Alle data worden gecontroleerd op betrouwbaarheid en wanneer nodig verwijderd.
- Een schatting wordt gemaakt voor de emissie van niet-rapporterende bedrijven. Uit historische data blijkt dat de accuraatheid verschilt per sector maar minder dan 30% afwijkt.
- Emissie wordt toegekend aan de portefeuille op basis van eigenaarschap van de onderneming. Als het pensioenfonds 0,1% van een onderneming bezit krijgt het bijvoorbeeld 0,1% van de emissie toegewezen.

De scope 3 emissies worden vastgesteld conform het CO₂e /GHG-protocol. Omdat er nog onvoldoende bedrijven over rapporteren wordt per sector vastgesteld wat de emissie in de waardeketen is en aan het bedrijf toegekend. Scope 3 is dus niet geschikt om individuele bedrijven te beoordelen.

Alle afbeeldingen gebruikt in dit verslag zijn afkomstig van <https://unsplash.com>. Unsplash verleent een onherroepelijke, niet-exclusieve, wereldwijde auteursrechtlicentie om foto's van Unsplash kosteloos te downloaden, te kopiëren, te wijzigen, te distribueren, uit te voeren en te gebruiken zonder toestemming van of toeschrijving aan Unsplash of de fotograaf zelf.